

Saskia de Coster

NACHTOUDERS

DAS MAG UITGEVERS

OCHTEND VAN VERTREK

Een kind wordt elke ochtend opnieuw geboren. Het leven op de aardbol begint met een verraste kreet: wie heeft mij hier doen belanden? Buiten beeld zet een kind het op een krijsen. Is dit Saul of het kind van de bureu? Het is een jongen. Of een meisje.

Op de arm van zijn slaapdrongen oma komt de huilende Saul de woonkamer binnen. Zo jong is Juli's moeder nog, en zoveel overtuigender als moeder dan ik. Haar kleinzontje is nog in een bewolkt tussenland op weg naar de dag. Het gemak waarmee ze het kind dirigeert, het kwijl van zijn mondje veegt, hem mij voorhoudt.

'Ga maar bij mama,' zegt Juli's moeder. Hij kijkt me aan met ernstige ogen vol wijsheid, tuurt in een wereld ergens achter mij, waar de Waarheid woont of waar zijn echte mama druk bezig is. Met een hoofdknikje geeft hij mij toestemming om zijn luier te verschonen. In de keuken spoelt Juli met één hand een kinderfles uit met kokend water terwijl ze met de andere de laatste tekstberichten voor haar werk via haar telefoon de wereld in dicteert.

Mijn schoonvader rijdt de splinternieuwe Mercedes in een nerveuze lijn de garage uit. Zoals altijd foetert hij op de garage die te smal is, het uur dat te blauw is, de koffers die te zwaar zijn en het leer van de zetels dat te wit is voor twee sloddervossen met een baby die net bosbessenpap gegeten heeft.

Onder zijn afwezige blik laden we de wagen in. Een rolkoffertje voor ons en draagtassen en koffers vol rammelaars, melkflessen, een tiental reserve-rompertjes, binnen handbereik ongeveer tachtig luiers voor onderweg, drie wollen dekentjes, vijftien paar sokjes en truien en fopspenen, en ook een jongetje in een trappelpakje met een pinguïn.

‘Weten jullie zeker dat jullie alles hebben?’ Juli’s moeder heeft de plaats van de vader overgenomen achter het stuur. Ze somt op: ‘Paspoorten, Sauls paspoort, vliegtickets, geld?’

‘Alles mee? Weten jullie het zeker? Papieren, cash?’ De opsomming en herhaling vormen de motor van dit huishouden. ‘Je kunt niet even iets ophalen als je in Alaska zit.’

Saul lacht vanaf zijn troon. Wij wuiven naar Juli’s vader. Met afhangende schouders verdwijnt de man in de badjas weer in de garage, het voorgeborchte van zijn ballingsoord, waar hij voor zijn televisietoestel verder zal rouwen om iets, een leven dat hij vergeten is. Een loden heimwee daalt ook in mij neer, ik kan er niet tegen, afscheid nemen, niet op dit uur, zoals het kleine kind in mij dat op vakantie vertrekt en dag moet zeggen tegen schriften en bouwsels in het bos

om ongetwijfeld nooit ofte nimmer terug te keren.

De Mercedes snijdt het vlakke, Vlaamse land in tweeën, gooit de helften achteloos achter zich.

‘Alles mee? Zeker?’ Van achter het stuur draait Juli’s moeder zich nog eens om. In mijn hoofd schuurt een doodvermoeide egel tegen de wanden.

SCHRIFT

Of Saskia een kind wilde.

‘Wat? Een wat?’ roept ze over de muziek heen.

Ze is niet goed in antwoorden geven. Haar blik wordt troebel, haar mond droog, ze weet dat de anderen zitten te wachten op haar woorden. In haar steekt een storm op. Ze begint te raaskallen.

Zelf vragen afvuren, aantekeningen maken, met koude botten voor het open raam staan, zich wakker onder een donsdeken verheugen op al die onbekende verhalen, zich opsluiten met alleen een grote fles cola en een rol toiletpapier om het ultieme stuk te schrijven, grote vragen mijden, intieme ontboezemingen wissen, dat kan ze wel.

Wat was de vraag?

Of ze een kind wil, zij, ja, zij. Want iedereen wil kinderen.

‘Ik? Een kind?’ zegt ze. Ze staat in de woonkamer van een koppel dat net hun eerste maand gemeenschappelijke huur heeft betaald en een pastamachine gekregen heeft van de moeder van het meisje. ‘Nee hoor, zeker niet. Zie je mij al als moeder?’

Zij is geen persoon om kinderen te hebben. Ze lacht haar kennis met de lange vingers bemoedigend toe. En dan beamen de anderen lachend: ‘Haha, ja, jij als moeder, haha, wat een idee, onvoorstelbaar, niet verantwoord zou dat zijn.’

Een man in een wit hemd brult zo ongecontroleerd dat hij haar een elleboogstoot geeft en rode wijn morst.

‘Heb je je redenen om geen kind te willen?’ De kennis en haar lange vingers komen naast haar op de bank zitten. Saskia voelt zich ingesloten. Ze overweegt om met een aanvaardbaar, verzonnen verhaal over verkrachting, onvruchtbaarheid of de angst voor haar eigen pedofiele neigingen te komen, maar ze zwijgt gewoon. Als je een vraag niet wilt beantwoorden, kun je het mysterie het beste gewoon laten smeulen.

*

Meestal kan ook zij de stem perfect negeren, maar vanavond, zaterdag 14 mei 2013 (bron: haar dagboek), komt die stem op haar eigen feestje uit de mond van een pas afgestudeerde psychologe.

‘Iedereen wil kinderen,’ zegt de psychologe. ‘Waarom wil jij geen kind?’

‘Ik wil wel een kind,’ zegt Saskia.

Zo’n lief klein marsepeinen kind, een knuffel op batterijen als een Tamagotchi, of een kindercaviaaatje dat je in een kooi kunt opsluiten met water en korrels,

zó'n soort kind zou ze overwegen in huis te nemen.

Maar een echt kind, zonder kooi en geboren zonder luiers maar die ze wel telkens nodig heeft: nee, dank je. Dat is haar toch iets te levensecht.

Er is een biologische reden om geen kinderen te willen, vermoedt Saskia. Anders valt het niet uit te leggen. Zij voelt het niet, die hormonenrush, die onweerstaanbare drang, die roep van het lichaam dat in Bijbelse verhalen over zichzelf spreekt alsof het een fruitboom is: 'Dit lichaam moet vrucht dragen' of in dagboeken van echte vrouwen laat noteren: 'Dit lichaam wil helemaal zelf een kind maken met alleen zichzelf, een zaadcel en Google voor prangende vragen tijdens de zwangerschap.' Echte vrouwen, vriendinnen van haar, hebben lichamen die hun dictatoriaal toebulderen dat ze kinderen eisen en de vrouwen hebben maar te gehoorzamen.

Zij is niet voor kinderen en niet tegen kinderen. Zover gaan haar gevoelens niet eens. Kinderen, van die echte, met tien tenen waarvan je soms denkt dat het er maar acht zijn als je fervent zit te tellen, echte kinderen laten haar gewoon koud. Wanneer zij op babybezoek gaat bij een lesbische vriendin die net een Emma heeft gekregen en zij het bundeltje in haar handen gedrukt dreigt te krijgen voor een foto, wimpelt ze dat vriendelijk af. Stel dat ze het kostbare goed laat vallen, dan breekt het niet per se in duizend stukjes maar dan is ze in elk geval een mooie vriendschap kwijt. En zichzelf kennende weet ze dat ze al

puur van de zenuwen gaat sidderen en beven en de nek van dat kindje niet zal ondersteunen, waardoor het een whiplash krijgt en voor de rest van zijn leven met een vleeskleurige neksteun moet rondlopen.

Uit haar dagboek gelichte fragmenten:

Waarom niet?

- de dode kamerplanten, vissen die ik drie weken cornflakes heb gevoederd en dan in de sparrenboom onder het raam gegooid (niet in staat te zorgen etc.)
- zwanger zijn betekent dus: een alien groeit in je lijf, een wezen dat jou van binnenuit oprekt en daar een kamer maakt en jij staat machteloos, een kraker in je huis en je kan hem niet met een politiebevel verjagen, en dan eindelijk, na negen lange totaal uitputtende maanden, moet je dat levensgrote monster met klauwtjes en venijnig stampende pootjes en een hoofd zo groot als een luchtballon daar ook nog uit geperst zien te krijgen. Een fysieke onmogelijkheid die al duizenden jaren alle wetten van de waarschijnlijkheid tart (officieel ziektebeeld: zwangerschapsangst)
- geen tijd want moet schrijven (auteur)
- echte reden: ik ik ik (ik).

VERTREK

Onze reiskoffers liggen open en bloot op de bagageband van de luchthaven. Ernstig verveelde veiligheidsmannen en -vrouwen gaan als archeologen door onze spullen. Ze graven en zwijgen, op zoek naar bewijsmateriaal dat zich schuilhoudt in de valiezen, vreemde voorwerpen die ze zullen opduikelen, het onverwachte gelaat van het gevaar tussen tepelkompresen en vochtige doekjes. Nog snel een berichtje versturen naar een andere planeet, met één vrouwelijke bewoner, de planeet Affaire.

Ik leg mijn hoofd in mijn nek en kijk omhoog, recht in een rood knipperend oogje dat beelden vreet en doorgeeft. Alles wordt geregistreerd. Bijna uit deze beklemming, naar het land van de vrijheid. Het voelt als een nat, krap badpak afstropen om naakt in het water te kunnen springen.

Een gezette vrouw met een headset staat paraat om ons te controleren. Zij kan ons tegenhouden, het ligt in haar macht om ons voor beperkte tijd schrik aan te jagen. De wetten galmen door haar heen, de afmetingen van onze koffers zijn te groot of te klein

of ik moet een drugstest ondergaan omdat ik van vermoedheid nog scheler uit mijn ogen kijk dan anders.

Nog voor de vrouw met professionele achterdocht kan vragen in welke relatie wij tot elkaar staan heb ik de officiële bewijsstukken al overhandigd. Verrast door mijn snelheid neemt ze de papieren aan, knijpt haar oogjes samen. Zwart-op-wit en vanzelfsprekend staan we daar met zijn drieën op papier, wettelijk samenwonend, met kind. Vanaf de dag dat Juli op het stadhuis een eenvoudige handtekening plaatste en mij levenslang gaf als moeder van Saul. Ik kon niet geloven dat Juli dat deed zonder iets terug te verwachten. De vanzelfsprekendheid en de gulle liefde waarmee zij, nog moeizaam herstellend, ons nieuwe leven in de ogen keek. Een komeet suisde door mijn hoofd. Levenslang in het krijt bij haar. In het dagelijks leven overtuigen Saul en ik niet zo als moeder en zoon. Een zwartharige vrouw die wel vaker voor een Joodse wordt gehouden met een charmant Arisch blond godje.

De douanevrouw wil weten wat de bedoeling is. Alsof het niet haar baan is mensen het vuur aan de schenen te leggen. Haar ogen haken zich vast aan de documenten, ze leest opeens vol achterdocht.

‘We gaan naar Alaska,’ verklaar ik.

‘Ik ga naar Moskou,’ zegt ze. ‘Ik ben de reisleader van de groep en ik denk niet dat jullie daarbij horen. Maar mooi gezinnetje.’

Juli hikt van het lachen. Ik zie mezelf van bovenaf zeulen met de spullen, mezelf voor de voeten lopen,

struikelen met de garderobe van de koning, perfect gecast in de rol van dorpsgek.

*

‘Hij is te zwaar,’ stelt de stewardess vast. De passagiers zijn verdeeld over de buik van het vliegtuig. Zoals aangekondigd hangt er bij onze plaatsen een wieg aan de wand. Ik probeer het slapende dertien kilo wegende kind erin te dwingen.

Er staat hem een trip te wachten die heel wat langer zal duren dan een werkdag op een zuurstofarm kantoor zonder internet.

‘Hij is te zwaar, mevrouw,’ herhaalt de stewardess onverbiddelijk.

‘Hij ziet er nogal stevig uit,’ zeg ik, ‘maar...’

‘Tien kilo is het maximaal toegestane gewicht,’ bijt de stewardess me toe. ‘Zwaardere kinderen moeten op schoot.’

‘Hij weegt exact tien kilo,’ zeg ik. De stewardess doet haar best me te negeren. Juli komt erbij.

‘Hij weegt exact tien kilo,’ zegt ze. Trots kust ze hem op het dikke neusje.

Aan één oogopslag heeft de stewardess genoeg. ‘Het is goed, mama.’ Voor een echte moeder maakt ze een uitzondering. Die mag de feiten van de wereld zo verbuigen dat ze bij haar stevige kind passen.

We stijgen op, we verdwijnen in de hoogste wolkenlaag en worden een witte roomstreep door de lucht.

Ergens wijst een jongetje naar boven. ‘Kijk, mama, een vliegtuig,’ zegt hij en hij vraagt: ‘Wanneer worden wij zo klein dat we in een vliegtuig passen?’

Nog even slaagt Saul erin wakker te blijven. Naast mij kijkt Juli een wereld van Japanse animatiefiguren in. De komende uren kan ik me ongegeneerd overgeven aan foute films en vrouwenbladen vol recepten met te veel *zonders*, raadgevingen met te veel *jezelfs* en *bijna's*. Ik lees een interview met een moeder die schijnt te menen dat het moederschap een esthetische ervaring is die je moet delen met andere moeders. Alsof moeders opeens alleen maar bestaan om te smelten bij babyoogjes. Ondertussen gaat de film verder en nadert het einde van de wereld. De robots vertellen elkaar dat ze voor altijd samen blijven. Ik geloof ze.

Tijdens de turbulentie boven Ontario worden we grondig door elkaar geschud. Saul gilt in de vrije val. Juli, zo rank als ze is, tilt hem meteen uit zijn bedje. Haar hand streelt het boterzachte plekje achter zijn oor. Moeiteloos aait ze haar zoontje weer in slaap.

Saskia de Coster (1976) is auteur van
een eigenzinnig oeuvre. Haar werk werd
in meer dan tien talen vertaald.

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een
projectsubsidie van het Vlaams Fonds voor de Letteren.

Eerste druk: januari 2019

Tweede druk: februari 2019

© 2019, Saskia de Coster

Ontwerp: Lyanne Tonk

Productiebegeleiding: Tim Beijer

Auteursfoto: Koos Breukel

NUR 301

www.dasmag.nl